

УДК 159.922:351

М. О. ФІЛІПОВ,

викладач кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

ЗДАТНІСТЬ ДО НЕІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ДЕТЕКЦІЇ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОФІЦЕРА-ПРИКОРДОННИКА

У статті здійснено спробу обґрунтування здатності до неінструментальної детекції недостовірної інформації як компонента професійно-психологічної компетентності офіцера-прикордонника. Зазначається, що розвиток компетентності офіцера-прикордонника в неінструментальній детекції недостовірної інформації є одним з домінуючих чинників, що визначають успішне вирішення покладених на нього функціонально-професійних завдань, а також підвищення ефективності його професійної діяльності.

Ключові слова: *неінструментальна детекція, недостовірна інформація, професійно-психологічна компетентність, офіцер-прикордонник.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розробка проблеми ідентифікації неправдивої інформації у правоохоронній діяльності прямо пов'язана з дослідженням закономірностей формування і розвитку професіоналізму персоналу Державної прикордонної служби України. При цьому професіоналізм розуміється як інтегративна, системна, якісна характеристика фахівця-професіонала. Професіоналізм розуміється не просто як новий вищий рівень знань і результативність людини у конкретній сфері діяльності, а як певна організація свідомості, психіки людини [74]. Це, насамперед, комплексна характеристика фахівця, який у своєму професійному розвитку прагне досягти якісно більш високого рівня і стає, по суті

справи, якісно іншим за своїми особистісними і професійними параметрами людиною – майстром своєї справи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Здійснений нами аналіз літератури з зазначеної проблематики показав, що у межах компетентнісного підходу вченими і практиками рівною мірою використовуються поняття “компетентність” і “компетенція”. Більшість авторів, зокрема О. Ф. Волобуєва, А. О. Деркач, А. К. Маркова, Дж. Равен при вживанні цих понять мають на увазі загальні якісно-сутнісні характеристики компетентності [1–4 та ін.]. Насамперед у цих підходах мова йде про визнання психічної природи компетентності, що визначається мотивацією, поведінкою (у вигляді різних видів і способів діяльності) і ціннісно-смысловими орієнтаціями особистості. При цьому, розглядаючи сутність і структуру компетентності, ці автори по-різному визначають і її компоненти: “види компетентності” (Дж. Равен), “компетенції” (Н. В. Кузьміна), “компетентності” (Л. К. Маркова, О. Ф. Волобуєва).

Мета статті – обґрунтувати здатності до неінструментальної детекції недостовірної інформації як компонента професійно-психологічної компетентності офіцера-прикордонника.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження сутнісних характеристик категорій “компетентність” і “професійна компетентність”, ототожнення їх з іншими психологічними категоріями, такими як “професійна ерудиція” і “професійна кваліфікація” ускладнює проблему аналізу цих категорій. У психологічних дослідженнях здійснювався її аналіз. Зокрема, у дослідженнях О. Ф. Волобуєвої був проведений змістовний аналіз цієї категорії, який дозволив зробити такі узагальнення щодо категорії “компетентність”.

Структура компетентності представляється у вигляді блоків ключових компетенцій (компетентностей) [5]. Відображаючи гостру потребу сучасної соціальної практики, необхідність упровадження у систему освіти індивідуалізації навчання на основі компетентнісного підходу суттєво активізувала наукові дослідження у сфері компетентності тих, кого навчають. Необхідно підкреслити, що деякими авторами виділяються багато різновидів компетенції: зокрема, ціннісно-смыслова компетенція, навчально-пізнавальна, особистісного самовдосконалення, компетенції у сфері самостійної пізнавальної діяльності, у сфері цивільно-суспільної діяльності; окремо виділяються професійна, соціально-професійна, трудова, ін-

дивідуальна, особистісна, психологічна, інтелектуальна, конфліктологічна, комунікативна, регулятивна, акмеологічна компетентність.

До надпредметних компетенцій відносять рефлексивну, інтеракційну, соціальну, інформаційну і виділяють предметні компетенції: математичну, природознавчу, історичну, технологічну та ін. Узагальнення на основі отриманих даних дозволили зробити висновок про те, що компетентність людини являє собою інтегральну характеристику розвитку її індивідуальності та особистості.

Аналіз психологічних досліджень із зазначеної проблематики показав, що професійна компетентність рідко була об'єктом комплексних досліджень, в основному вивчалися її окремі вияви або сторони, які розглядалися, головним чином, у контексті розвитку професійної майстерності, підвищення діяльності, як необхідні знання, що відповідають кваліфікації. Проблема професійної компетентності та її окремих видів, розроблена у психологічних дослідженнях, розглядалася переважно у прикладному аспекті. Однак при цьому не було узагальнюючих досліджень її видів, структури і характеристик. В основному висловлювалися аргументовані судження щодо її структури і змісту. Відповідно до підходів Н. М. Мась професійна компетентність містить структурно-змістовні види компетентності (психологічну, соціально-психологічну, комунікативну, соціально-перцептивну і професійно-педагогічну) та операційно-технологічні види компетентності (рефлексивну та аутопсихологічну). У вивченні аутопсихологічної компетентності були виявлені провідні особистісні чинники, що сприяють її розвитку: гнучкість і адаптивність; високі рівні самостійності і рефлексивної організації поведінки; відповідальність та інтернальність; здатність реалізовувати свій потенціал [6].

У дослідженні О. Ф. Волобуєвої сама компетентність розглядається з декількох точок зору: як взаємовідповідність визнання і покликання професіонала; як система, що складається із трьох компонентів (операційного, мотиваційного і рефлексивного); як складний чинник нормативності професійної діяльності [1].

У роботі В. Г. Зазикіна було показано, що структура і зміст професійної компетентності багато у чому визначається специфікою виконуваної професійної діяльності та її приналежністю до певних типів [7]. Зміст компетентності представляє головним чином систему спеціальних знань, ерудицію.

У низці досліджень вивчалися конкретні види психологічної компетентності та її детермінанти. О. Ф. Волобуєва, що вивчала психологічну складову

професійної компетентності, – соціально-перцептивну компетентність, необхідну для підвищення ефективності професійних взаємодій, виділила гуманістичну спрямованість суб'єкта праці, рефлексивно-перцептивні знання і вміння, позитивну “Я-концепцію” і деякі особистісні властивості [1].

На цей час активно проводяться дослідження структури і змісту різних видів компетентності з опорою на підхід Н. В. Кузьміної, викладений у її працях з проблеми професіоналізму особистості і діяльності. Відповідно до нього обґрунтована загальна структура психологічної компетентності, що містить кілька взаємозалежних підструктур: соціально-перцептивну компетентність, що виявляється у “знанні людей”; її основу становлять психологічні знання про особистісні і характерологічні детермінанти та індикатори, що виявляються у діяльності, поведінці, відносинах і спілкуванні; соціально-психологічну компетентність, що виступає як система структурованих знань про закономірності поведінки, діяльності, спілкування і відносин людини, включеної до професійної групи; аутопсихологічну компетентність як систему знань, що дозволяє здійснювати самопізнання, самооцінку, самоконтроль, вміння управляти своїм станом і працездатністю, що забезпечує самоефективність; психолого-педагогічну компетентність як систему знань про методи здійснення впливу на людей [8].

За своїм змістом професійна компетентність ближче до психологічної категорії “професіоналізм особистості”, оскільки відображає рівень розвитку важливих індивідуально-професійних якостей, що виявляються в особистісній й індивідуальній компетентностях. Професійна компетентність державних службовців містить у своїй структурі у загальному вигляді різні компоненти, обумовлені її науковим статусом: когнітивний (у широкому розумінні), регулятивний, рефлексивний-статусний, нормативний і комунікативний. У той же час, як показав аналіз публікацій з проблеми досліджень, не існує універсальної змістовної психологічної моделі професійної компетентності, “прив'язаної” до універсальної теоретичної схеми, що адекватно описує усі види професійної компетентності. Зміст професійної компетентності суб'єктів у конкретних видах діяльності визначається у результаті психологічного аналізу діяльності, однак, незалежно від виду діяльності, у ній домінують когнітивний і рефлексивні-статусні структурні компоненти. Оскільки діяльність більшості державних службовців є управлінською, пов'язаною з організацією професійних та інших взаємодій багатьох суб'єктів праці, важливими компонентами професійної компетентності є психологічна і комунікативна.

У психології під комунікативною компетентністю розуміється здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми. У загальному вигляді вона розглядається як система спеціальних знань і вмінь, що забезпечують ефективне спілкування. У той же час її рівень залежить від повноти уявлень про самого суб'єкта і партнерів по спілкуванню, тобто пов'язаний із психологічною компетентністю. У психологічній компетентності домінують такі конкретні види: соціально-перцептивна, аутопсихологічна і психолого-педагогічна.

Г. П. Попова вважає, що комунікативна компетентність правоохоронців як державних службовців є спеціальним (особливим) видом комунікативної компетентності загального виду і важливою складовою частиною їхньої професійної компетентності [9]. Сутнісні характеристики, структура і зміст комунікативної компетентності багато у чому визначаються проєкцією загальних властивостей комунікативної компетентності, її тісними функціональними зв'язками з конкретними видами психологічної компетентності, комунікативними здібностями особистості, умінями здійснювати різні форми спілкування. Вона представила зміст комунікативної компетентності у такому вигляді: когнітивний (містить різноманітні знання і відомості, у тому числі ті, що відображають високий рівень загальної і професійної ерудиції, соціально-перцептивних знань тощо), регулятивний (пов'язаний з розвитком різноманітних психологічних і комунікативних умінь, сформованих на основі когнітивного компонента), статусно-рефлексивний (виявляється насамперед в адекватному образі "Я" особистості правоохоронця, його іміджі, рефлексивній організації діяльності, що дозволяє здійснювати гнучке реагування на зміну комунікативної ситуації і поведінку партнерів), нормативний (виявляється у дотриманні корпоративних і моральних норм регуляції поведінки і відносин) компоненти.

Велике значення для формування комунікативної компетентності особистості має наявність комунікативних здібностей. Вони є складними частковими здібностями і дозволяють досягати високого рівня комунікативних умінь. Особистісними індикаторами таких здібностей є екстравертованість, сангвінічний тип темпераменту, деяка демонстративність особистості. На думку К. К. Платонова, комунікативні здібності не лише забезпечують швидке освоєння різних форм спілкування, досягнення їхньої високої ефективності, але й забезпечують психологічну сумісність особистості. Він розглядав наявність комунікативних здібностей як важ-

ливий компонент організаторських і загальних здібностей до управлінської діяльності, що є достатньо значущим для державних службовців. У його дослідженнях було показано, що комунікативні здібності мають трикомпонентну структуру, що містить [10]: гностичну здібність як здатність розуміти інших людей, “розбиратися” у них, її основою є здібність до спостережливості (ці здібності пов’язані із соціально-перцептивною компетентністю); експресивна здібність як здатність до самовираження своєї особистості, її елементи: прагнення бути зрозумілим іншим, виразність, культура мовлення, довіра до партнерів по спілкуванню, інтерактивна здібність як здатність адекватно впливати на партнерів по спілкуванню; її елементи: вимогливість, увічливість, тактовність, дисциплінованість, рішучість. Перша і третя групи здібностей у загальній системі комунікативної здібності тісно пов’язані із соціально-перцептивною компетентністю, а друга – з аутопсихологічною. Для розкриття психологічного змісту комунікативної компетентності особистості велике значення мають загальнопсихологічні дослідження комунікативної компетентності. У них комунікативна компетентність розглядається як здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими. Ця здібність залежить від системи внутрішніх ресурсів особистості – знань, умінь, навичок перцепції, інтеракції, що дозволяє успішно управляти цілісною системою комунікативної поведінки. Хотілося б особливо відзначити роль перцептивних та інтерактивних навичок, наявність яких свідчить про необхідність розвитку психологічної компетентності для забезпечення високого рівня комунікативної. Структура комунікативної компетентності у загальному вигляді являє собою єдність трьох компонентів: мотиваційно-особистісного, когнітивного та поведінкового. На думку Г. В. Попової, розвиток професійної комунікативної компетентності пов’язаний з когнітивним (розумовим), соціальним та особистісним розвитком (особистісна зрілість, соціальний інтелект, моральна нормативність) [9].

Компетентність розглядається як елемент у системі закономірностей, умов і чинників, які забезпечують вищий рівень у якій-небудь професійній сфері діяльності [2]. У межах психологічних досліджень компетентність визначається як одна зі сторін професіоналізму, що відображає ступінь відповідності фахівця вимогам професії і як домінуючий чинник, що впливає на ефективність діяльності [3].

Професійна діяльність правоохоронця, зокрема прикордонника співвідноситься з найрізноманітнішими сторонами життя і діяльності.

Змістом її дослідження є різні емоційні стани, конфлікти, інтриги, структури соціальних груп, лідерство і боротьба за нього, усе різноманіття виявів потребова-мотиваційної сфери, які обумовлюють генезис людської поведінки. Як зазначає П. П. Волинець, професійна діяльність прикордонника є складним, системним, багаторівневим явищем, що має свою ієрархічну структуру. При цьому виявляється закономірність, яка полягає у тому, що досягнення властивих конкретному рівню цілей забезпечується відповідними особистісними структурами, що дає можливість переходу до досягнення цілей більш високих рівнів діяльності [11].

Основою професіоналізму слідчого є пошукова сторона, що відображає спрямованість професійної діяльності на встановлення істини у справі – розкриття правопорушення і полягає у цілеспрямованому зборі вихідної, професійно значущої інформації, необхідної для вирішення поставлених завдань з охорони державного кордону.

Аналіз результатів правоохоронної діяльності показує, що особливе значення пошукова сторона діяльності співробітника має на першому етапі розслідування. Сутність її полягає у вичленовуванні з навколишнього середовища “криміналістично значущої інформації” (сліди правопорушника, застосованих знарядь злочину тощо), що дає можливість із високим ступенем вірогідності, як цього вимагає закон, реконструювати події, пов’язані зі скоєним порушенням режиму кордону.

У процесі огляду місця події співробітник намагається відтворити хронологію подій, шукає і закріплює сліди правопорушення. Для успішного вирішення цих завдань великою є роль особистісних чинників: по-перше, це задатки і здібності слідопита, мають також значення криміналістичні знання (вчення про сліди, способи здійснення правопорушення), професійний досвід (навички вичленовування опорних точок і побудови контуру події), життєвий і професійний досвід. Ефективність процесу збору слідів правопорушення значною мірою залежить від знання співробітником інформаційних властивостей різних матеріальних об’єктів, від його ерудованості, широти кругозору.

Комунікативна сторона професійної діяльності правоохоронця полягає у спілкуванні з різними категоріями прямо або побічно причетних до розслідуваних подій осіб, під час якого він повинен одержати необхідну для розкриття правопорушення інформацію.

Ефективність проведення процедури допиту, що, по суті, є найчастіше конфліктною взаємодією, прямо залежить від рівня спеціальних наукових

знань у сфері психології і тактики допиту, майстерності, що виявляється у професійних уміннях і навичках ведення допиту.

Практика правоохоронної діяльності показує, що успішний співробітник має навички емоційно-вольової саморегуляції, а у межах закону, емоційними станами допитуваного. Далі вся інформація, отримана в результаті пошукової і комунікативної діяльності співробітника, у процесі діяльності з розслідування правопорушення перетворюється у спеціальні передбачені законом форми: протоколи, постанови тощо. Для успішної реалізації цієї сторони професійної діяльності співробітник повинен добре володіти письмовим мовленням, мати навички швидкого перекладу усного мовлення у письмове.

Організаторська складова професійної діяльності реалізується в процедурі прийняття співробітником відповідальних рішень і контролі їхнього виконання у межах розслідування. При цьому він позиціонується як організатор діяльності багатьох людей, що вимагає від нього особливої зібраності, точності й організованості.

Реконструктивна сторона діяльності правоохоронця полягає у переробці усієї отриманої інформації й ухвалення рішення. При цьому слід зазначити, що обов'язковим компонентом реконструктивної діяльності є перевірка відповідності і точності відтворених подій скоєного правопорушення. Як показує практика, успішного співробітника характеризують:

- цілеспрямований збір криміналістично значущої інформації на місці події (можливих інших місцях);

- швидкий переклад (кодування) цієї інформації у знакову систему криміналістичних понять;

- переробка отриманої інформації у закодованому вигляді, розробка гіпотез;

- перевірка висунутих гіпотез, формування версії і розробка на її основі плану розслідування;

- високий рівень володіння психотехнологіями ідентифікації неправдивої інформації в процесі розслідування;

- високий рівень самоперевірки (діагностика помилок, що полягає у періодичному зіставленні висунутої версії з реальними обставинами).

Високий рівень володіння психотехнологіями ідентифікації неправдивої інформації у правоохоронній діяльності ми позначимо як Л-компетентність (лайкомпетентність від англ. lie-брехня, обман).

Однією зі спеціальних компетенцій, що відображають специфіку професійної діяльності є Л-компетентність прикордонників, вона є функ-

ціонально значущою стороною професійного спілкування і розглядається як реалізація базової соціально-перцептивної компетентності в їх професійній діяльності.

Компетентність прикордонника – професійно-інтегративна властивість суб'єкта правоохоронної діяльності, що виражається у наявності у нього знань, умінь, навичок і професійного досвіду, які інтегруються у системно-структурне утворення, реалізоване у здатності за допомогою використання певних психотехнологій виявляти неправдиву інформацію у межах розслідування фактів порушення режиму державного кордону.

Специфіка професійної діяльності прикордонника полягає у взаємодії, найчастіше конфліктній, з різними категоріями громадян, виявленні професійно підготовленої неправди, лжесвідчення, самообмови, фактів приховання або дозування правдивої інформації. Від рівня володіння прикордонником психотехнологіями ідентифікації неправдивої інформації потерпілих, обвинувачуваних, свідків залежить успішність вирішення поставлених завдань.

Компетентність прикордонника в ідентифікації неправдивої інформації виражається у наявності у суб'єктів правоохоронної діяльності знань, умінь, навичок і професійного досвіду, реалізованих у його здатності з високим ступенем імовірності ідентифікувати неправдиву інформацію з професійною метою.

Висновок. Отже, теоретико-методологічний аналіз показує, що компетентність прикордонника в ідентифікації неправдивої інформації є спеціальним видом професійно-психологічної компетентності і є важливою складовою частиною його професійної компетентності. Сутнісні характеристики, структура і зміст компетентності прикордонника в ідентифікації неправдивої інформації багато у чому визначаються проекцією загальних властивостей психологічної компетентності, комунікативними здібностями особистості, вміннями здійснювати різні форми спілкування. Компетентність прикордонника в ідентифікації неправдивої інформації розглядається як сукупність взаємозалежних якостей його особистості і здатність здійснювати складні професійні дії у межах правозастосовної діяльності. Компетентність прикордонника означає високий рівень спеціальних професійних знань і оволодіння технологіями ідентифікації неправдивої інформації, глибоке розуміння актуальних професійних проблем, ділову надійність і здатність успішно і гарантовано вирішувати широке коло професійних завдань.

Проведений у межах дослідження аналіз практики правоохоронної діяльності показує, що компетентність у сфері технологічної ідентифікації неправдивої інформації є основою професіоналізму співробітника правоохоронних органів взагалі і персоналу ДПСУ зокрема. Саме використання психотехнологій ідентифікації неправдивої інформації є запорукою успішності професійної діяльності прикордонника.

Комплексне психологічне вивчення проблеми розвитку компетентності прикордонника в неінструментальній детекції недостовірної інформації, а також дослідження умов і чинників, що впливають на цей процес, буде сприяти підвищенню ефективності правозастосовної діяльності в ДПСУ.

І, нарешті, соціальна сторона припускає організацію прикордонником боротьби з прикордонною злочинністю на довірєній йому ділянці. Ця діяльність містить аналіз злочинності на державному кордоні, профілактичні заходи, правову пропаганду і психопрофілактику потенційних правопорушників. Соціальна сторона відображає професійну спрямованість: інтерес до професії прикордонника, мотиви чиненої ним професійної діяльності, ступінь задоволеності професійною працею.

Розвиток компетентності прикордонника в неінструментальній детекції недостовірної інформації – компонента професійно-психологічної компетентності; як показує проведене нами дослідження, є одним з домінуючих чинників, що визначають успішне вирішення покладених на нього функціонально-професійних завдань, а також підвищення ефективності його професійної діяльності.

Перспективи подальших досліджень в обраному напрямку вбачаються у подальшій розробці і впровадженні в широку практику правозастосовної діяльності ДПСУ та інших правоохоронних органів системоконплексу психотехнологій формування, розвитку, удосконалювання й оптимізації професійно-психологічної компетентності персоналу у виявленні недостовірної інформації суб'єктів правозастосовної діяльності за допомогою як неінструментальних, так і інструментальних засобів.

Список використаної літератури

1. Волобуєва О. Ф. Розвиток іншомовних здібностей як основа формування професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників / О. Ф. Волобуєва // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова : зб. наукових

праць. Серія “Психологія”. – № 12. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – № 3(27). – С. 233–240.

2. Деркач А. А. Профессионализм деятельности в особых и экстремальных условиях / А. А. Деркач, В. Г. Зазыкин. – М. : РАГС, 1998. – 198 с.

3. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Знание, 1996. – 308 с.

4. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Дж. Равен. – М. : Когито-Центр, 2002. – 396 с.

5. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.

6. Мась Н. М. Психолого-педагогічні умови формування професійної компетентності у майбутніх військових психологів. : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Мась Наталія Миколаївна. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2011. – 209 с.

7. Зазыкин В. Г. Конфликтологическая компетентность как фактор профессионализма госслужащих / В. Г. Зазыкин // Российское государство и государственная служба на современном этапе. – М. : РАГС, 1998. – С. 167–186.

8. Кузьмина Н. В. Профессионализм педагогической деятельности / Н. В. Кузьмина, А. А. Реан. – СПб. : Б.и.; Рыбинск : Н.-и. центр развития творчества молодежи, 1993. – 54 с.

9. Попова Г. В. Профессиональная коммуникативная компетентность работника ОВД : дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Г. В. Попова ; Университет внутренних дел. – Х., 1997. – 163 с.

10. Платонов К. К. Вопросы психологии труда / К. К. Платонов. – М. : Наука, 1982. – 341 с.

11. Волинець П. П. Психологічні умови прихованого психологічного впливу оперативних співробітників прикордонних підрозділів на осіб-носіїв інформації : дис. ... канд. психолог. наук : 19.00.09 / Волинець Павло Петрович ; Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2012. – 154 с.

Рецензент – доктор психологічних наук, професор Сафін О. Д.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2013.

Филитов М. А. Способность к инструментальной детекции недостоверной информации как компонент профессионально-психологической компетентности офицера-пограничника

В статье предпринята попытка обоснования способности к неинструментальной детекции недостоверной информации как компонента профессионально-психологической компетентности офицера-пограничника. Отмечается, что развитие компетентности офицера-пограничника в неин-

струментальной детекции недостоверной информации является одним из доминирующих факторов, определяющих успешное решение возложенных на него функционально-профессиональных задач, а также повышения эффективности его профессиональной деятельности.

Ключевые слова: *неинструментальная детекция, недостоверная информация, профессионально-психологическая компетентность, офицер-пограничник.*

Filippov M. A. **The ability of noninstrumental detection of unreliable information as a component of professional and psychological competence of the officer-borderguard**

In the article the attempt to substantiate the ability of noninstrumental detection of unreliable information as part of a professional and psychological competence of the officer-borderguard has been made. It has been noted that the development of the officer-borderguard's competence of noninstrumental detection of unreliable information is one of the main factors determining the successful carrying out of the duties concerning functional and professional tasks, as well as improvement of the efficiency of his professional activities.

Keywords: *noninstrumental detection, unreliable information, professional and psychological competence, officer-borderguard.*